

Araştırma Makalesi – Research Article

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde 2015-2020 Yılları Arasında Meydana Gelen İş Kazalarının Sektörlere ve İlçelere Göre Analizi

Analysing the Occupational Accidents That Occurred in the Turkish Republic of Northern Cyprus Between 2015-2020 According to Sectors and Districts

Gürçağ ÖZGÜRER*

ID 0000-0003-0600-6756

Sosyal Güvenlik Dergisi / Journal of Social Security
Cilt: 12 Sayı: 1 Yıl: 2022 / Volume: 12 Issue: 1 Year: 2022
Sayfa Aralığı: 131-150 / Pages: 131-150
DOI: 10.32331/sgd.1135378

ÖZ

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde (KKTC) 2015-2020 yılları arasında meydana gelen iş kazalarının sektörler ve ilçelere göre analizi yapılmıştır. KKTC, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Sosyal Sigortalar Dairesinden (SSD) alınan veriler doğrultusunda iş kazası ve meslek hastalıkları dağılımları sektörler ve ilçelere göre yıllık olarak analiz edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda 2015-2020 yılları arasında KKTC’de herhangi bir meslek hastalığı bulgusuna rastlanmazken, toplam 1,492 iş kazasının meydana geldiği, en yüksek iş kazası sayısının 362 iş kazası ile İnşaat Sanayinde gerçekleştiği, en yüksek iş kazasının 817 iş kazası ile Lefkoşa ilçesinde yaşandığı ve toplam 32 ölümlü iş kazasından 15 tanesinin İnşaat Sanayinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. İş kazalarının yoğun olarak yaşandığı sektörler ve ilçelerin tespit edilmesi ve bu noktadan hareketle iş kazalarını önleyici adımlar atılması amacı ile yürütülen bu çalışmada, iş kazalarının yoğun olarak yaşandığı sektörler ve ilçeler tespit edilmiş ve bu çalışmaların ileriki dönemlerde tekrar edilerek iş kazalarının azaltılması hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler: KKTC, iş kazası, ölümlü iş kazası, sektör, ilçe

ABSTRACT

According to sectors and districts, this study analysed occupational accidents that occurred in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) between 2015-2020. In line with the data obtained from the Social Insurance Department (SID) affiliated with the TRNC Ministry of Labour and Social Security, occupational accidents and diseases were analysed annually according to sectors and districts. Research findings indicate that a total of 1,492 occupational accidents occurred in the TRNC between the years 2015-2020. There were not any occupational diseases during the examined period. The highest number of occupational accidents occurred in the construction industry, with 362 occupational accidents, and the highest occupational accident was in Nicosia, with 817 occupational accidents. It has been determined that 15 out of 32 fatal occupational accidents occurred in the construction industry. In this study, which was carried out to determine the sectors and districts where occupational accidents are experienced intensively and take steps to prevent occupational accidents from this point, sectors and districts where occupational accidents are experienced intensively were determined, and it was aimed to reduce occupational accidents by repeating these studies in the future.

Keywords: TRNC, occupational accidents, fatal occupational accident, sector, district

Önerilen atıf şekli: Özgürer, G. (2022). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde 2015-2020 Yılları Arasında Meydana Gelen İş Kazalarının Sektörlere ve İlçelere Göre Analizi. *Sosyal Güvenlik Dergisi (Journal of Social Security)*. 12(1). 131-150.

• Geliş Tarihi/Received: 06/04/2021 • Güncelleme Tarihi/Revised: 03/06/2022 • Kabul Tarihi/Accepted: 27/06/2022

* Sosyal Sigortalar Dairesi Müfettişi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, gurcagozgurur@gmail.com

GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile yaşıt olan, tehlikelere karşı korunma ve güvenlik içerisinde olma duygusu ile ortaya çıkan, her fert ve toplum için tarihin her döneminde mutlaka karşılanması gereken bir ihtiyaç olan sosyal güvenlik terminolojik açıdan bakıldığında oldukça yeni bir terimdir (Yurdadoğ, 2017: 255; Yazgan, 1975). İnsanlar, hayatları boyunca bazen gelir ve kazançlarında azalmaya ya da kayba neden olan bazen de ilave masraflar yapmayı gerektiren hastalık, kaza, işsizlik, doğum, yaşlılık, ölüm gibi çeşitli olay ve tehlikelerle karşılaşır. İnsanlık tarihi boyunca, bu türdeki tehlikelere karşı, insanlar kendilerini ve ailelerini güvence altına alma gereksinimi duymuşlar ve bunun için türlü yollar, tedbirler düşünmüşlerdir. İşte insanın geleceğini güvenlik altına alma gereksinimi sosyal güvenlik düşüncesini doğurmuştur (Tuncay ve Ekmekçi, 2012: 1). Sosyal güvenlik sistemlerinin tarihsel gelişimi incelendiğinde Sanayi Devrimi'nin bu süreçte bir yol ayrımı oluşturduğu ve modern anlamda sosyal güvenlik sistemlerinin bu olaydan sonra ortaya çıktığı söylenebilir (Güvercin, 2004: 90). Sanayi Devrimi sonrasında ortaya çıkan yeni ekonomik düzen sosyal güvenliğe olan ihtiyacı önemli ölçüde artırmıştır. Bunun sonucunda ilk sosyal güvenlik uygulaması olarak iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası, sosyal risklerin zararlarını telafi etmek amacıyla, Almanya'da Bismarck tarafından yürürlüğe konulmuştur. Almanya sosyal sigortalar sistemi zaman içinde diğer Avrupa ülkeleri tarafından model olarak kabul edilmiştir (Şenocak, 2009: 460-461).

Sosyal güvenlikle ilgili gelişmeler bu yönde ilerlerken, KKTC'nde uygulanan yasaların pek çoğunun temel alındığı Türkiye Cumhuriyeti'nde sosyal sigorta kolları ile ilgili ilk kanun 1945 tarih ve 4772 sayılı İş Kazaları, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu olmakla birlikte, farklı tarihlerde çıkarılan kanunlarla temel sosyal sigorta programları oluşturulmuş ve 1964 tarihinde 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile farklı kanunlar altında yürütülen çalışmalar bir çatı altında, tek elden yürütülmeye başlanmıştır. 1949 tarih ve 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu ile memurlar sosyal güvenlik kapsamına alınırken, 1971 yılında çıkarılan 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ile Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigorta Kurumu Kanunu yürürlüğe girerek esnaf, sanatkar ve diğer bağımsız çalışanlar da sosyal güvenlik sistemi içerisine alınmıştır. 2000'li yılların başında başlayan sosyal güvenlik reformu çalışmaları sonucunda öncelikle 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile tüm çalışanlar tek bir çatı altında toplanmış, 2008 yılında uygulamaya giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile de bağımlı, bağımsız bütün çalışanlar ve memurların sosyal güvenlik hakkı bu kanun hükümleri altında tekrar düzenlenmiştir.

KKTC'nde sosyal güvenlik ile ilgili ilk yasa 16/1976 sayılı Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası olarak yayınlanmış olup, 01 Haziran 1977 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İlgili yasanın 4. madde'sine göre;

- ▶ *Kamu görevleri kadrolarında hizmete alınma şart tasarruflarına dayanarak çalıştırılanlar (atama veya seçilme suretiyle siyasal görevlerde bulunanlar dahil),*
- ▶ *Bir hizmet veya çiraklık akdine dayanarak çalıştırılanlar (tarım, orman ve hayvancılık kesimi dahil),*
- ▶ *Kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanlar (tarım, orman ve hayvancılık kesimi dahil) ve*
- ▶ *İşveren durumundaki çiftçiler (tarım, ormancılık ve hayvancılık kesimlerinde ortakçı, yarıcı, müstecir ve benzerleri dahil) sigortalı sayılarak SSD tarafından kayıt altına alınmıştır. 1992 yılında çalışma hayatı ile işçi ve işveren ilişkilerini düzenlemek için 22/1992 sayılı İş Yasası yayınlanmış, sonrasında ise işyerlerinde ve işte çalışanların sağlık, güvenlik ve refahının sağlanması ve iyileştirilmesi için alınacak önlemleri saptamak*

amacı ile 35/2008 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası çıkarılarak gerekli hazırlıklar tamamlanmıştır. Yine 2000'li yıllarda Dünya'daki ve Türkiye'deki sosyal güvenlik reformlarının etkisi ile 73/2007 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası hazırlanmış ve 01 Şubat 2008 tarihinde uygulamaya girerek kısa ve uzun vadeli sigorta kollarından yararlanacak kamu ve özel sektör çalışanlarını ve işverenleri tek çatı altında birleştirmiştir. İlgili Yasa'nın 5. madde'sine göre;

- ▶ *Sivil veya askeri mahkemelerde yargıç veya savcı olarak veya kamu görevinde kamu görevlisi, kamu personeli, geçici, sözleşmeli veya işçi olarak çalışarak devlet bütçesinden, katma bütçelerden veya döner sermayelerden aylık, maaş veya ücret almaya başlayanlar;*
- ▶ *Atama veya seçilme suretiyle siyasal göreve başlayanlar;*
- ▶ *Kendi özel yasalarına göre faaliyet gösteren bağımsız kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında, devlet bütçesinden, özerk bütçelerden veya katma bütçeler ile döner sermayelerden aylık, maaş veya ücret alarak çalışmaya başlayanlar;*
- ▶ *Bir işverenin yanında hizmet akdine dayandırılarak çalıştırılmaya başlayanlar (çıraklar dahil) ile belirli bir işyerinde sürekli olarak ve ücret karşılığında ev hizmetlerinde çalıştırılanlar;*
- ▶ *Kendi nam ve hesabına bağımsız çalışmaya başlayanlar (tarımsal faaliyet kapsamına giren işlerde çalışanlar dahil) ve*
- ▶ *İşveren durumundaki gerçek kişilerin tümü SSD yasaları altında sigortalı sayılmaya başlanmıştır.*

Her iki yasa incelendiğinde özellikle 01 Şubat 2008 tarihinden sonra kamu görevine başlayan çalışanların 73/2007 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası'na tabii olduğu, yine aynı tarihten sonra bağımsız kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşunda çalışmaya başlayanların bu yasa tahtında değerlendirilerek tüm özel sektör çalışanları ve kamu görevlilerinin tek bir yasaya bağlı olmaları ile birlikte sistem içerisinde yeknesaklık sağlandığı görülmektedir.

Sosyal güvenlik kavramı ve tarihsel gelişimi incelendiğinde, sistemin oluşmasındaki en önemli etkenlerden birinin, sosyal ve mesleki risklerden dolayı oluşabilecek gelir kayıplarını ortadan kaldırmaya yönelik olduğu görülebilmektedir. İş kazası ve meslek hastalığı sigortasının Avrupa genelinde çıkarılan ilk yasalardan biri olması bu sigorta kolunun tarihsel önemini de açıkça ortaya koymaktadır.

I- LİTERATÜR

A- İş Kazası Kavramı ve Tanımı

Dünyada modern anlamda sosyal güvenliğin kurulması yönündeki ilk çabaların ağırlıklı olarak iş kazası ve meslek hastalıklarının doğurduğu zararın tazminine ilişkin olduğu görülmektedir (Hüseyinli, 2012: 5; Güzel, Okur, ve Caniklioğlu, 2009: 17). İş kazaları ortaya çıkardığı hem insani kayıp hem de ekonomik kayıp bakımından günümüz çalışma hayatının en önemli sorunlarından biri olarak dikkati çekmektedir (Şen, Dursun, ve Murat, 2018: 1169). İş kazası veya meslek hastalıkları ilk olarak çalışanları etkilemekle birlikte gerek işletmeler gerekse de ülke ekonomisi için büyük kayıplara yol açmaktadır. İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu meydana gelen görünür ve görünmez maliyetlerin başında tedavi masrafları, geçici veya sürekli iş göremezlik ve ölüm ödemeleri, maddi ve manevi tazminatlarla birlikte, işgücü, üretim ve maliyet kayıpları ilk akla

gelenlerdir (Özkılıç, 2005). İş kazası ve meslek hastalığı sigortası geçici, yahut sürekli gelir kaybına uğrayan sigortalıya veya onun yakınlarına parasal yardımlar sağlar. İş kazası ile meslek hastalığının ortaya çıkışı birbirinden farklı olmakla birlikte, her ikisinin de mesleki risk sayılması ve ortak bazı özelliklere sahip olmaları nedeniyle, mevzuatta iş kazası ve meslek hastalığı sigortaları birbirini tamamlar nitelikte düzenlenmiştir (Tuncay ve Ekmekçi, 2009: 263).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) iş kazasını; “Belirli bir zarara ya da yaralanmaya neden olan, beklenmeyen ve önceden planlanmamış bir olay” şeklinde tanımlarken, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ise; “Önceden planlanmamış, çoğu kez kişisel yaralanmalara, makinelerin, araç ve gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olay” şeklinde tanımlayarak, iş kazasının ekonomik boyutuna vurgu yapmak istemiştir (Baloğlu, 2014: 108; Yılmaz, 2009: 27). Literatürde genel olarak iş kazası “sigortalının, işveren otoritesi altında bulunduğu bir sırada gördüğü iş veya işin gereği dolayısıyla aniden ve dıştan meydana gelen bir etkenle onu bedence ya da ruhça zarara uğratan olay” şeklinde tanımlanmıştır (Güzel, Okur, ve Caniklioğlu, 2018: 349).

KKTC’de çalışma hayatını düzenleyen ilk yasa olan 16/1976 sayılı Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası’nın 13. maddesi 1. fıkrası’nda “iş kazası”;

- ▶ (a) Sigortalının, işyerinde bulunduğu sırada veya yürütülmekte olan iş dolayısıyla;
- ▶ (b) Sigortalının işverenin emri ile başka bir yere gönderildiği sırada;
- ▶ (c) Kadın sigortalının emzikli çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda;
- ▶ (ç) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere götürülüp getirilmeleri sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olay, şeklinde tanımlanırken,

Yasa’nın 2. fıkrası’nda;

- ▶ Bir sigortalının Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde işine giderken veya gelirken kazaya uğraması halinde, sigortalının belli bir yolda ve belli bir araçla gitmesi zorunda olup olmamasına bakılmaksızın o kaza bir iş kazası sayılmaktadır. Sigortalının herhangi bir şekilde yaralanmasına neden olacak her türlü olay, türüne, yerine ve zamanına bakılmaksızın, bu Yasa amaçları açısından iş kazası sayılır, şeklinde tanımlanmıştır.

73/2007 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası’nın 14. maddesi, 1. fıkrası’nda ise “iş kazası”,

- ▶ (a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada;
- ▶ (b) Sigortalı tarafından işyerinde veya işyeri dışında yürütmekte olduğu iş nedeniyle;
- ▶ (c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının işveren tarafından görev ile işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda;
- ▶ (ç) Emzikli kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda; ve
- ▶ (d) Sigortalıların, işe başlama ve işten ayrılma saatleri dikkate alınarak, işe gidiş-gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olay, şeklinde tanımlanmıştır.

01 Şubat 2008 tarihinde uygulamaya giren 73/2007 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası ile birlikte 16/1976 sayılı Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasa’nın 2. fıkrası uygulamadan kaldırılmış, özellikle çalışanların işe gidiş-gelişleri esnasında meydana gelen kazalarda işe başlama ve işten ayrılma saatleri göz önünde bulundurularak ilgili yasa maddesinin kapsamı daraltılmıştır.

Çalışma hayatını düzenleyen diğer yasalar olan 22/1992 sayılı İş Yasası'nın 2. maddesi ve 35/2008 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın 2. maddesi'nde ise "iş kazası" kavramı aynı şekilde düzenlenmiş olup, "bir işyerinde veya iş gereği olarak işyeri dışında veya işyerine gidiş gelişlerde meydana gelen ve bağımsız olarak veya bir işverene bağlı olarak çalışan şahısları hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan beklenmedik, planlanmamış ve istenmeyen bir olay" olarak tanımlanmıştır. Her iki yasada da "amaçları bakımından çalışanların, işverenin emri ile başka bir yere gönderildikleri durumlarda ve kadın çalışanların emzirme izni sırasında işyerinde veya bu izni kullanırken işyerine gidiş - gelişlerde meydana gelen kazalar da iş kazası sayılmıştır".

1994 – 2014 yıllarını kapsayan yirmi yıllık dönemde KKTC Çalışma Dairesinin incelemesini yaptığı toplam 3004 iş kaynaklı yaralanma ve ölümün 793 tanesinin inşaat sektöründe yaşandığı tespit edilmiştir. Bu rakam, 3004 kazazedenin yaklaşık ¼'ünün inşaat sektörü veya inşaat yan sektörü çalışanlarından oluştuğunu göstermektedir (Tözer, Çelik, ve Güranlı, 2015: 228). 2008-2012 yıllarını kapsayan başka bir araştırmada ise KKTC'de yılda ortalama 253 iş kazası yaşandığı ve bu kazalardan ortalama 85 tanesinin inşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Ayrıca her yıl inşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının yaklaşık %2-3'ü ölümlerle sonuçlanmaktadır (Tözer ve Çelik, 2014).

B- Meslek Hastalığı Kavramı ve Tanımı

Meslek hastalığı kavramı da sanayileşme sonrası ortaya çıkan bir kavramdır. Hızla gelişen bilim ve teknoloji, sanayileşme sürecini beraberinde getirmiş ve böylece toplumsal değişimlere yol açarak çalışma hayatını iş sağlığı ve güvenliği konusunda farklı boyutlarda etkilemiştir (Kocabaş, ve diğerleri, 2018: 35). Meslek hastalığı; iş kazasından farklı olarak, bütünüyle mesleksi özelliktedir ve bariz bir şekilde bir meslek mensubu olmanın sonucudur. Gerçekten sigortalının, sırf bir mesleğin mensubu olmasından dolayı, belirli bir ruh ve beden arızasına uğraması ihtimali vardır (Coşkun, 2019: 27; Çenberci, 1985: 123). Literatürde; meslek hastalığı en genel haliyle işyerindeki risk faktörlerine maruziyetten kaynaklanan, yapılan iş nedeniyle ortaya çıkan hastalık olarak tanımlanırken, Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından "iş faaliyetinden kaynaklanan risk faktörlerine maruz kalma sonucu olarak ortaya çıkan herhangi bir hastalık" olarak tanımlanmıştır (Çağlayan, 2015: 34). Meslek hastalığının tanımından da anlaşıldığı üzere meslek hastalığında tekrarlanan bir durum söz konusudur. Zaten bu durum, iş kazası ile meslek hastalığı arasındaki temel farktır. Çünkü iş kazası aniden, beklenmedik şekilde meydana gelirken meslek hastalığında tekrarlanan bir durum söz konusu olmaktadır (İş Sağlığı ve Güvenliği, 2019: 16).

Meslek hastalığı kavramı KKTC, SSD'nin uyguladığı 16/1976 sayılı Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası 13. madde ve 73/2007 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası 15. maddesi'nde "sigortalının çalıştığı işin veya işyerinin niteliğine göre tekrarlanan bir nedenle veya işin yürütüm koşulları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleri" şeklinde tanımlanmıştır. ÇD'nin uyguladığı 35/2008 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası 2. madde ve 22/1992 sayılı İş Yasası 2. madde'de meslek hastalığı aynı şekilde düzenlenmiş olup "işin veya işyerinin niteliğine göre tekrarlanan bir nedenden veya işin yürütüm koşullarından kaynaklanan bedensel veya ruhsal hastalık veya sakatlık halleri" olarak tanımlanmıştır.

Meslek hastalığı kavramı, KKTC'de uygulamada bulunan dört farklı Yasa'da iki farklı şekilde tanımlanmış olmasına rağmen, tüm yasaların aynı noktaya temas ettiği ve meslek hastalıklarının "işin niteliğine göre tekrarlanan bir nedenden" dolayı ortaya çıktığı hükmüne odaklandığı görülmektedir.

Çalışmanın konusunu oluşturan 2015-2020 yıllarına ait iş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin veriler incelendiğinde, ÇD'nin kayıtlarında KKTC sınırları içerisinde rutin bir şekilde meslek

hastalığı taraması yapıldığı ve ilgili yıllarda KKTC sınırları içerisinde herhangi bir meslek hastalığı bulgusuna rastlanmadığı saptanmıştır. Aynı yıllara ait SSD verileri incelendiğinde KKTC sınırları içerisinde herhangi bir meslek hastalığı müracaatına veya vakasına rastlanmadığı tespit edilmiştir. ÇD ve SSD verilerinde meslek hastalığı bulgusuna rastlanmamasının en önemli sebepleri arasında dünyada meslek hastalıklarının yoğun olarak görüldüğü petro-kimya, boya, inşaat yapı malzemeleri, plastik imalatı ve bunlar gibi sanayilerin KKTC’de az sayıda bulunması ve mevcut işletmelerde çok fazla personel sirkülasyonunun veya işçi değişikliklerinin olmasından dolayı işçilerin mesleki risklere maruz kalma sürelerinin az olması gösterilebilir. Gerek ÇD gerekse de SSD verilerinde meslek hastalığına rastlanmamasından dolayı çalışmanın ileriki aşamasında sadece iş kazası verileri üzerinden çalışma devam ettirilmiştir.

II- AMAÇ

Bu çalışmanın amacı KKTC’de 2015-2020 yılları arasında meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının sektörler ve ilçelere göre istatistiksel verilerini incelemektir. Bu bağlamda iş kazası ve meslek hastalığı kavramlarının literatürde ve yasalarda nasıl tanımlandığı ile birlikte, ilgili yıllarda KKTC’de meydana gelen iş kazalarının istatistiksel analizleri yapılmıştır.

Sosyal güvenlik sistemi içerisinde yer alan iş kazası ve meslek hastalığı sigortasının sistemin en önemli kilit taşlarından biri olduğu göz önünde bulundurularak, KKTC’de yaşanan iş kazaları SSD ve ÇD’den alınan veriler doğrultusunda çapraz kontrol yapılarak incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ÇD’nin aylık ve yıllık olarak istatistik veriler hazırlayarak raporladığı saptanırken, SSD’de herhangi bir istatistik yıllığına rastlanmamıştır. İş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili verilere SSD Müdürlüğünden alınan özel izinle, ilgili kurumun Bilgi İşlem ile Aktüerya ve İstatistik Birimlerinden ulaşılmıştır.

Çalışmanın 2015-2020 yıllarını kapsamamasının en önemli nedenleri, 1994-2014 yıllarını kapsayan başka çalışmaların olması ayrıca ÇD’nin 2021 yılı verilerini henüz yayınlamamasından dolayı SSD verileri ile çapraz kontrol yapma şansının olmamasıdır.

Her iki kurumun verileri üzerinde yapılan incelemede, ÇD verilerinin bu çalışmanın amacı bakımından yeterince detaylı veri içermediği ve bazı iş kazası istatistiklerinin SSD verileri ile farklılık gösterdiği saptanmıştır. SSD istatistikleri incelendiğinde ise 2015-2020 yılları arasında meydana gelen iş kazası sayıları ile iş kazalarının ilçeler ve sektörler bazında karşılaştırılmasına olanak sağlayan detaylı verilere ulaşılmış, bu nedenle çalışmada SSD’den elde edilen veriler kullanılmıştır.

Aynı Bakanlığa bağlı ÇD ve SSD verileri arasında farklılık görülmesinin en önemli nedenleri arasında;

- ▶ Sigortalıların veya işverenlerin geçirilen iş kazasını her iki kuruma da en geç kazadan sonraki iki iş günü içinde yazılı olarak bildirilmekle yükümlü olduğunu bilmemesi ve
- ▶ Bildirilmeyen iş kazalarından dolayı ÇD’nin bu suçun işlendiğini tespit etmesi durumunda, tespit tarihindeki aylık brüt asgari ücretin 1/3’ü kadar idari para cezası uygulaması gelmektedir.

ÇD’nin yasal mevzuat gereği uyguladığı bu cezalar özellikle geç kalınan bildirimlerin yapılmamasına sebep olmakta, bu da ÇD’ye bildirilen iş kazası sayılarının SSD’ye bildirilenlerden daha az sayıda çıkmasına sebep olmaktadır.

Araştırmada kullanılan sektörel bazdaki verilerin karşılaştırmasında, 1976 Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası, İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları Primi Tarifesi Yönetmeliği ve Tehlike Dereceleri ve Prim Oranları Cetveline göre oluşturulan 9 farklı ana faaliyet kolu altında 45 farklı sektör veya sanayi dağılımı dikkate alınmıştır.

Araştırma konusunun sınırlandırılması açısından iş kazası geçirmesine ve SSD müfettişleri tarafından ifadeye çağırılmasına rağmen ifadeye gelmeyenler ve/veya ifade vermeyenler, hastalık bildirim yapılmaması gerekirken sehven iş kazası bildirim yapılan ancak müfettiş raporu ile iş kazası olmadığı tespit edilen müracaatlar kapsam dışı bırakılmıştır.

III- BULGULAR

Tablo 1. Yıllara Göre Aktif İşyeri, Aktif Çalışan, İş Kazası ve Ölüm Sayıları Tablosu

Yıl	Aktif İşyeri Sayısı	Aktif Çalışan Sayısı	İş Kazası Sayısı	Ölüm Sayısı
2015	18,280	116,759	240	7
2016	18,633	127,565	209	8
2017	19,326	139,047	249	4
2018	19,783	146,686	287	4
2019	19,896	147,256	297	5
2020	19,733	137,634	210	4
Toplam	115,651	814,947	1,492	32

Tablo 1'de 2015-2020 yılları arasında aktif işyeri sayıları, aktif çalışan sayıları, iş kazası sayıları ve ölümlü iş kazası sayıları görülmektedir. 2015-2019 yılları arasında aktif işyeri ve aktif çalışan sayılarında istikrarlı bir yükseliş görülürken, 2020 yılında her 2 iki veride görülen gerilemenin Covid-19 pandemisinin yarattığı ekonomik krizin iş yerlerini etkilemesi ve buna bağlı olarak işverenlerin personel durdurması nedeni ile olduğu düşünülmektedir.

Aynı yıllara ait iş kazası ve ölümlü iş kazası sayıları incelendiğinde ise iş kazası sayılarında 2016 yılı hariç 2019 yılına kadar düzenli bir artış olduğu görülmektedir. 2016 yılında yaşanan gerilemenin herhangi bir etkene bağlı olmadan tamamen tesadüfi olduğu düşünülürken aynı yılda 8 ölümlü iş kazasının meydana gelmesi çok çarpıcı bir istatistik olarak dikkat çekmektedir. 2020 yılında Covid-19 pandemisinin etkisi ile çalışan sayılarında yaşanan azalmanın iş kazası sayılarındaki azalmayı etkilediği düşünülmese rağmen ölümlü iş kazası sayılarında farklılık yaratacak bir azalma olmadığı gözlemlenmiştir.

2015-2020 yıllarını kapsayan 6 yıllık istatistiki veriler incelendiğinde toplam 1,492 iş kazasının meydana geldiği ve bu kazalarda toplam 32 kişinin (%2,14) hayatını kaybettiği saptanmıştır.

Tablo 2. 2015 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları

Sektör - İlçe	Lef.	Gir.	Mağ.	İsk.	Güz.	Toplam
1 - Tarım, Ormancılık, Avcılık, Balıkçılık						
Tarım ve Hayvan Yetiştirme	3	1			1	5
Ormancılık ve Tomrukçuluk	1					1
2 - Madencilik ve Taş Ocakçılığı						
Taş, Kil, Kum, Mermer Ocaklarının İşletilmesi	4					4
3 - İmalat Sanayii						
Gıda Maddeleri İmalî Sanayi (İçki Sanayii Hariç)	9		1		3	13
İçki Sanayii	1					1
Ağaç ve Mantar Mamülleri (Mobilya İmalatı Hariç)	2	4				6
Mobilya ve Mefruşat Sanayii	7					7
Matbaacılık, Neşriyatçılık ve Bunlarla İlgili Sanayii	1					1
4 - İmalat Sanayii						
Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı	7					7
Metalden Mamül Eşya İmalatı	17	1	3	1		22
Makine İmalatı		1	1			2
Elektrik Makineleri, Cihazları, Aletleri ve Malzeme İmalî	2		1			3
Münakele Teçhizatı İmalatı	4	1	1			6
Muhtelif İmalat Sanayii	4					4
5 - İnşaat						
İnşaat Sanayi	41	6	7	5		59
6 - Elektrik, Gaz Su ve Sıhhi Hizmetler						
Elektrik, Gaz ve Buharla Isıtma				1		1
Su ve Sıhhi Hizmetler			1			1
7 - Ticaret						
Toptan ve Perakende Ticaret	12	5	7			24
Bankalar ve Diğer Mali Müesseseler	1					1
8 - Taşıma, Ardiye, Ulaştırma						
Taşıma	3	3	1	1	2	10
Ardiye ve Antrepoculuk	3					3
9 - Hizmetler						
Devlet Hizmetleri	1					1
Belediye ve Ticaret Hizmetleri	7	2	1			10
Ticari Hizmetler	1					1
Eğlence Hizmetleri	1	1	1			3
Şahsi Hizmetler	18	13	9	2	2	44
Toplam	150	38	34	10	8	240

Tablo 2'ye göre 2015 yılında gerçekleşen ve 5 ilçeyi kapsayan iş kazaları istatistikleri incelendiğinde, 26 farklı sektörde 240 iş kazasının meydana geldiği görülmektedir. 2015 yılında en fazla iş kazasının

59 iş kazası ile (%24,58) İnşaat Sanayinde gerçekleştiği, 2. sırada 44 iş kazası ile (%18,33) Şahsi Hizmetler sektörünün, 3. sırada 24 iş kazası ile (%10,00) Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün, 4. sırada 22 iş kazası ile (%9,17) Metalden Mamül Eşya İmalatı sektörünün ve 5. sırada 13 iş kazası ile (%5,42) Gıda Maddeleri İmalî (İçki Sanayi Hariç) Sanayinin olduğu görülmektedir. 2015 yılında gerçekleşen 240 iş kazasından 162 tanesi yukarıda yazılan ilk 5 iş sektöründe olduğu ve genel iş kazası istatistiklerinin %67,50'sini oluşturduğu görülürken, geriye kalan 21 sektörde 78 iş kazasının olduğu ve bunun da genel istatistiğin %32,50'sini oluşturduğu görülmektedir.

2015 yılında meydana gelen 240 iş kazasının ilçelere göre dağılımı incelendiğinde ise 1. sırada 150 iş kazası ile (%62,50) Lefkoşa ilçesinin, 2. sırada 38 iş kazası ile (%15,83) Girne, 3. sırada 34 iş kazası ile (%14,17) Mağusa, 4. sırada 10 iş kazası ile (%4,17) İskele ve son sırada 8 iş kazası ile (%3,33) Güzelyurt ilçesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 2016 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları

Sektör - İlçe	Lef.	Gir.	Mağ.	İsk.	Güz.	Toplam
1 - Tarım, Ormançılık, Avcılık, Balıkçılık						
Tarım ve Hayvan Yetiştirme			1	1		2
Deniz, Nehir, ve Göllerde Balıkçılık, Süngercilik, Bitkicilik				1		1
2 - Madencilik ve Taş Ocakçılığı						
Taş, Kil, Kum, Mermer Ocaklarının İşletilmesi	2					2
3 - İmalat Sanayii						
Gıda Maddeleri İmalî Sanayi (İçki Sanayii Hariç)	2		5		4	11
Ağaç ve Mantar Mamülleri (Mobilya İmalatı Hariç)	4					4
Mobilya ve Mefruşat Sanayii	7					7
Deri İmalatı, Deriden ve Postlardan Mamul Eşya İmalatı			1			1
4 - İmalat Sanayii						
Kauçuk Mamülleri Sanayii			1			1
Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı	1					1
Metallere Müteallik Esas Endüstriler				1		1
Metalden Mamül Eşya İmalatı	9	2	3			14
Makine İmalatı			1		1	2
Elektrik Makineleri, Cihazları, Aletleri ve Malzeme İmalî	3					3
Münakele Teçhizatı İmalatı	4	3				7
Muhtelif İmalat Sanayii	1					1
5 - İnşaat						
İnşaat Sanayi	39	11	5	5	3	63
6 - Elektrik, Gaz Su ve Sıhhi Hizmetler						
Elektrik, Gaz ve Buharla Isıtma				1		1
Su ve Sıhhi Hizmetler				2		2
7 - Ticaret						
Toptan ve Perakende Ticaret	15	4	1		2	22
Bankalar ve Diğer Mali Müesseseler	2					2
Taşınmaz Mallarla Meşgul Olan Müesseseler ve Kişiler		1				1

Tablo 3. 2016 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları (Devamı)

8 - Taşıma, Ardiye, Ulaştırma						
Taşıma	4		5			9
Ardiye ve Antrepoculuk	1					1
9 - Hizmetler						
Belediye ve Ticaret Hizmetleri	5	1				6
Ticari Hizmetler	4					4
Şahsi Hizmetler	13	17	6	1	3	40
Toplam	116	39	29	12	13	209

Tablo 3'e göre 2016 yılında gerçekleşen ve 5 ilçeyi kapsayan iş kazaları istatistikleri incelendiğinde, 26 farklı sektörde 209 iş kazasının meydana geldiği görülmektedir. 2016 yılında en fazla iş kazasının 63 iş kazası ile (%30,14) İnşaat Sanayinde gerçekleştiği, 2. sırada 40 iş kazası ile (%19,14) Şahsi Hizmetler sektörünün, 3. sırada 22 iş kazası ile (%10,53) Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün, 4. sırada 14 iş kazası ile (%6,70) Metalden Mamül Eşya İmalatı sektörünün ve 5. sırada 11 iş kazası ile (%5,26) Gıda Maddeleri İmali (İçki Sanayi Hariç) Sanayinin olduğu görülmektedir. 2016 yılında gerçekleşen toplam 209 iş kazasının 150 tanesi yukarıda yazılan ilk 5 iş sektöründe olduğu ve genel iş kazası istatistiklerinin %71,77'sini oluşturduğu görülürken, geriye kalan 21 sektörde 59 iş kazasının olduğu ve bunun da genel istatistiğin %28,23'ünü oluşturduğu görülmektedir.

2016 yılında meydana gelen 209 iş kazasının ilçelere göre dağılımı incelendiğinde 1. sırada 116 iş kazası ile (%55,50) Lefkoşa ilçesinin, 2. sırada 39 iş kazası ile (%18,66) Girne, 3. sırada 29 iş kazası ile (%13,88) Mağusa, 4. sırada 13 iş kazası ile (%6,22) Güzelyurt ve son sırada 12 iş kazası ile (%5,74) İskele ilçesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 2017 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları

Sektör - İlçe	Lef.	Gir.	Mağ.	İsk.	Güz.	Toplam
1 - Tarım, Ormanlık, Avcılık, Balıkçılık						
Tarım ve Hayvan Yetiştirme	2					2
2 - Madencilik ve Taş Ocakçılığı						
Taş, Kil, Kum, Mermer Ocaklarının İşletilmesi	4					4
3 - İmalat Sanayii						
Gıda Maddeleri İmali Sanayi (İçki Sanayii Hariç)	7	1	6		1	15
Dokuma Sanayii	1					1
Ağaç ve Mantar Mamülleri (Mobilya İmalatı Hariç)	2		3			5
Mobilya ve Mefruşat Sanayii	5		2			7
Matbaacılık, Neşriyatçılık ve Bunlarla İlgili Sanayii	2		1			3
4 - İmalat Sanayii						
Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı	2					2
Metalden Mamül Eşya İmalatı	7		1		1	9
Makine İmalatı	1		1			2
Elektrik Makineleri, Cihazları, Aletleri ve Malzeme İmali	2					2
Münakele Teçhizatı İmalatı	7	1	6	3		17

Tablo 4. 2017 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları (Devamı)

Muhtelif İmalat Sanayii	2					2
5 - İnşaat						
İnşaat Sanayi	43	6	7	4	1	61
6 - Elektrik, Gaz Su ve Sıhhi Hizmetler						
Elektrik, Gaz ve Buharla Isıtma	1	1				2
Su ve Sıhhi Hizmetler			1			1
7 - Ticaret						
Toptan ve Perakende Ticaret	22	3	4			29
8 - Taşıma, Ardiye, Ulaştırma						
Taşıma	3		5		1	9
Ardiye ve Antrepoculuk	2					2
9 - Hizmetler						
Devlet Hizmetleri				1		1
Belediye ve Ticaret Hizmetleri	5		1			6
Ticari Hizmetler	3		1			4
Eğlence Hizmetleri	1					1
Şahsi Hizmetler	15	31	12	3	1	62
Toplam	139	43	51	11	5	249

Tablo 4'e göre 2017 yılında gerçekleşen ve 5 ilçeyi kapsayan iş kazaları istatistikleri incelendiğinde, 24 farklı sektörde 249 iş kazasının meydana geldiği görülmektedir. 2017 yılında en fazla iş kazasının 62 iş kazası ile (%24,90) Şahsi Hizmetler sektöründe gerçekleştiği, 2. sırada 61 iş kazası ile (%24,50) İnşaat Sanayininin, 3. sırada 29 iş kazası ile (%11,65) Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün, 4. sırada 17 iş kazası ile (%6,83) Münakale Teçhizatı İmalatı sektörünün ve 5. sırada 15 iş kazası ile (%6,02) Gıda Maddeleri İmalı (İçki Sanayi Hariç) Sanayinin olduğu görülmektedir. 2017 yılında gerçekleşen toplam 249 iş kazasının 184 tanesi yukarıda yazılan ilk 5 iş sektöründe olduğu ve genel iş kazası istatistiklerinin %73,90'ını oluşturduğu görülürken, geriye kalan 19 sektörde 65 iş kazasının olduğu ve bunun da genel istatistiğin %26,10'unu oluşturduğu görülmektedir.

2017 yılında meydana gelen 249 iş kazasının ilçelere göre dağılımı incelendiğinde 1. sırada 139 iş kazası ile (%55,82) Lefkoşa ilçesinin, 2. sırada 51 iş kazası ile (%20,48) Mağusa, 3. sırada 43 iş kazası ile (%17,27) Girne, 4. sırada 11 iş kazası ile (%4,42) İskele ve son sırada 5 iş kazası ile (%2,01) Güzelyurt ilçesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 5. 2018 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları

Sektör - İlçe	Lef.	Gir.	Mağ.	İsk.	Güz.	Toplam
1 - Tarım, Ormanlık, Avcılık, Balıkçılık						
Tarım ve Hayvan Yetiştirme	1		4	3		8
Deniz, Nehir, ve Göllerde Balıkçılık, Süngercilik, Bitkicilik		2				2
2 - Madencilik ve Taş Ocaklığı						
Taş, Kil, Kum, Mermer Ocaklarının İşletilmesi			1			1
3 - İmalat Sanayii						

Tablo 5. 2018 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları (Devamı)

Gıda Maddeleri İmalî Sanayi (İçki Sanayii Hariç)	10	6	2	1	19	
Dokuma Sanayii	1				1	
Ağaç ve Mantar Mamülleri (Mobilya İmalatı Hariç)	2		1		3	
Mobilya ve Mefruşat Sanayii	10			1	11	
4 - İmalat Sanayii						
Kauçuk Mamülleri Sanayii			1		1	
Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı	6				6	
Metalden Mamül Eşya İmalatı	9	1	4	1	15	
Makine İmalatı			1		1	
Elektrik Makineleri, Cihazları, Aletleri ve Malzeme İmalî	2				2	
Münakele Teçhizatı İmalatı	8		3		11	
Muhtelif İmalat Sanayii	1				1	
5 - İnşaat						
İnşaat Sanayi	39	14	13	5	71	
6 - Elektrik, Gaz Su ve Sıhhi Hizmetler						
Elektrik, Gaz ve Buharla Isıtma	1				1	
Su ve Sıhhi Hizmetler			1		1	
7 - Ticaret						
Toptan ve Perakende Ticaret	21	1	2	4	0	28
Bankalar ve Diğer Mali Müesseseler	1					1
Taşınmaz Mallarla Meşgul Olan Müesseseler ve Kişiler				1		1
8 - Taşıma, Ardiye, Ulaştırma						
Taşıma	4	4	4	1	1	14
Ardiye ve Antrepoculuk	2					2
9 - Hizmetler						
Devlet Hizmetleri			1			1
Belediye ve Ticaret Hizmetleri	7			1		8
Ticari Hizmetler	5				2	7
Şahsi Hizmetler	20	28	12	10		70
Toplam	150	50	52	30	5	287

Tablo 5'e göre 2018 yılında gerçekleşen ve 5 ilçeyi kapsayan iş kazaları istatistikleri incelendiğinde, 26 farklı sektörde 287 iş kazasının meydana geldiği görülmektedir. 2018 yılında en fazla iş kazasının 71 iş kazası ile (%24,74) İnşaat Sanayinde sektöründe gerçekleştiği, 2. sırada 70 iş kazası ile (%24,39) Şahsi Hizmetler sektörünün, 3. sırada 28 iş kazası ile (%9,76) Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün, 4. sırada 19 iş kazası ile (%6,62) Gıda Maddeleri İmalî (İçki Sanayi Hariç) Sanayinin ve 5. sırada 15 iş kazası ile (%5,23) Metalden Mamül Eşya İmalatı sektörünün olduğu görülmektedir. 2018 yılında gerçekleşen toplam 287 iş kazasının 203 tanesi yukarıda yazılan ilk 5 iş sektöründe olduğu ve genel iş kazası istatistiklerinin %70,73'ünü oluşturduğu görülürken, geriye kalan 21 sektörde 84 iş kazasının olduğu ve bunun da genel istatistiğin %29,27'sini oluşturduğu görülmektedir.

2018 yılında meydana gelen 287 iş kazasının ilçelere göre dağılımı incelendiğinde 1. sırada 150

iş kazası ile (%52,26) Lefkoşa ilçesinin, 2. sırada 52 iş kazası ile (%18,12) Mağusa, 3. sırada 50 iş kazası ile (%17,42) Girne, 4. sırada 30 iş kazası ile (%10,45) İskele ve son sırada 5 iş kazası ile (%1,74) Güzelyurt ilçesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 6. 2019 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları

Sektör - İlçe	Lef.	Gir.	Mağ.	İsk.	Güz.	Lefke	Toplam
1 - Tarım, Ormancılık, Avcılık, Balıkçılık							
Tarım ve Hayvan Yetiştirme	4			1	2		7
Ormancılık ve Tomrukçuluk	1						1
2 - Madencilik ve Taş Ocakçılığı							
Taş, Kil, Kum, Mermer Ocaklarının İşletilmesi	2						2
3 - İmalat Sanayii							
Gıda Maddeleri İmalî Sanayi (İçki Sanayii Hariç)	5		5	2	1		13
İçki Sanayii			2				2
Tütün Mamülleri Sanayii	1			1			2
Dokuma Sanayii	1						1
Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya sanayi	1		1				2
Ağaç ve Mantar Mamülleri (Mobilya İmalatı Hariç)	2	3	2				7
Mobilya ve Mefruşat Sanayii	8		1			1	10
Kağıt Sanayii ve Kağıttan Mamul Eşya İmalatı	1						1
4 - İmalat Sanayii							
Kauçuk Mamülleri Sanayii	2		1				3
Kimyevi Madde ve Mamülleri İmalatı	1						1
Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı	9		1				10
Metalden Mamül Eşya İmalatı	11		4				15
Makine İmalatı		1	1	1			3
Elektrik Makineleri, Cihazları, Aletleri ve Malzeme İmalî	2						2
Münakele Teçhizatı İmalatı	6	2	4				12
Muhtelif İmalat Sanayii	1						1
5 - İnşaat							
İnşaat Sanayi	33	10	8	4	1		56
6 - Elektrik, Gaz Su ve Sıhhi Hizmetler							
Elektrik, Gaz ve Buharla Isıtma				1			1
Su ve Sıhhi Hizmetler			1				1
7 - Ticaret							
Toptan ve Perakende Ticaret	21	1	5				27
Bankalar ve Diğer Mali Müesseseler	1						1
8 - Taşıma, Ardiye, Ulaştırma							
Taşıma	5	4	2				11
Ardiye ve Antrepoculuk			1				1

Tablo 6. 2019 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları (Devamı)

9 - Hizmetler							
Devlet Hizmetleri	1			1			2
Belediye ve Ticaret Hizmetleri	6	2	2				10
Ticari Hizmetler	4	1	2				7
Şahsi Hizmetler	17	44	15	8	1		85
Toplam	146	68	58	19	5	1	297

Tablo 6'ya göre 2019 yılında gerçekleşen ve 6 ilçeyi kapsayan iş kazaları istatistikleri incelendiğinde, 30 farklı sektörde 297 iş kazasının meydana geldiği görülmektedir. 2019 yılında en fazla iş kazasının 85 iş kazası ile (%28,62) Şahsi Hizmetler sektöründe gerçekleştiği, 2. sırada 56 iş kazası ile (%18,86) İnşaat Sanayininin, 3. sırada 27 iş kazası ile (%9,09) Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün, 4. sırada 15 iş kazası ile (%5,05) Metalden Mamül Eşya İmalatı Sektörünün ve 5. sırada 13 iş kazası ile (%4,38) Gıda Maddeleri İmali Sanayinin olduğu görülmektedir. 2019 yılında gerçekleşen toplam 297 iş kazasının 196 tanesi yukarıda yazılan ilk 5 iş sektöründe olduğu ve genel iş kazası istatistiklerinin %66,00'sını oluşturduğu görülürken, geriye kalan 25 sektörde 101 iş kazasının olduğu ve bunun da genel istatistiğin %34,00'ünü oluşturduğu görülmektedir.

2019 yılında meydana gelen 297 iş kazasının ilçelere göre dağılımı incelendiğinde 1. sırada 146 iş kazası ile (%49,16) Lefkoşa ilçesinin, 2. sırada 68 iş kazası ile (%22,90) Girne, 3. sırada 58 iş kazası ile (%19,53) Mağusa, 4. sırada 19 iş kazası ile (%6,40) Güzelyurt, 5. sırada 5 iş kazası ile (%1,68) İskele ve son sırada 1 iş kazası ile (%0,33) Lefke ilçesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 7. 2020 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları

Sektör - İlçe	Lef.	Gir.	Mağ.	İsk.	Güz.	Lefke	Toplam
1 - Tarım, Ormanlık, Avcılık, Balıkçılık							
Tarım ve Hayvan Yetiştirme	4		2				6
2 - Madencilik ve Taş Ocaklığı							
Taş, Kil, Kum, Mermer Ocaklarının İşletilmesi	1						1
3 - İmalat Sanayii							
Gıda Maddeleri İmali Sanayi (İçki Sanayii Hariç)	4		1	1			6
Dokuma Sanayii	1						1
Ağaç ve Mantar Mamülleri (Mobilya İmalatı Hariç)	2	1	1				4
Mobilya ve Mefruşat Sanayii	2	1					3
4 - İmalat Sanayii							
Kauçuk Mamülleri Sanayii	1						1
Kimyevi Madde ve Mamülleri İmalatı	1						1
Petrol ve Kömür Mamülleri İmalatı	1						1
Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı	8						8
Metallere Mütcellik Esas Endüstriler	1						1
Metalden Mamül Eşya İmalatı	4	1	1				6
Makine İmalatı	3		1		1		5

Tablo 7. 2020 Yılında Sektörlere ve İlçelere Göre İş Kazası Sayıları (Devamı)

Elektrik Makineleri, Cihazları, Aletleri ve Malzeme İmalı	2		1				3
Münakele Teçhizatı İmalatı	6		3				9
Muhtelif İmalat Sanayii	1						1
5 - İnşaat							
İnşaat Sanayi	28	5	15	3		1	52
6 - Elektrik, Gaz Su ve Sıhhi Hizmetler							
Su ve Sıhhi Hizmetler			1				1
7 - Ticaret							
Toptan ve Perakende Ticaret	16	7	4	2			29
Bankalar ve Diğer Mali Müesseseler	1						1
Taşınmaz Mallarla Meşgul Olan Müesseseler ve Kişiler		2					2
8 - Taşıma, Ardiye, Ulaştırma							
Taşıma	2	4	5			1	12
Ardiye ve Antrepoculuk	2					1	3
9 - Hizmetler							
Belediye ve Ticaret Hizmetleri	6	1					7
Ticari Hizmetler	2						2
Şahsi Hizmetler	17	17	8	2			44
Toplam	116	39	43	8	1	3	210

Tablo 7'ye göre 2020 yılında gerçekleşen ve 6 ilçeyi kapsayan iş kazaları istatistikleri incelendiğinde, 26 farklı sektörde 210 iş kazasının meydana geldiği görülmektedir. 2020 yılında en fazla iş kazasının 52 iş kazası ile (%24,76) İnşaat Sanayinin gerçekleştiği, 2. sırada 44 iş kazası ile (%20,95) Şahsi Hizmetler sektörünün, 3. sırada 29 iş kazası ile (%13,81) Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün, 4. sırada 12 iş kazası ile (%5,71) Taşıma Sektörünün ve 5. sırada 9 iş kazası ile (%4,29) Münakele Teçhizatı İmalatı sektörünün olduğu görülmektedir. 2020 yılında gerçekleşen toplam 210 iş kazasının 146 tanesi yukarıda yazılan ilk 5 iş sektöründe olduğu ve genel iş kazası istatistiklerinin %69,52'sini oluşturduğu görülürken, geriye kalan 21 sektörde 64 iş kazasının olduğu ve bunun da genel istatistiğin %30,48'ini oluşturduğu görülmektedir.

2020 yılında meydana gelen 210 iş kazasının ilçelere göre dağılımı incelendiğinde 1. sırada 116 iş kazası ile (%55,24) Lefkoşa ilçesinin, 2. sırada 43 iş kazası ile (%20,48) Mağusa, 3. sırada 39 iş kazası ile (%18,57) Girne, 4. sırada 8 iş kazası ile (%3,80) İskele, 5. sırada 3 iş kazası ile Lefke (%1,43) ve son sırada 1 iş kazası ile (%0,48) Güzelyurt ilçesinin olduğu görülmektedir.

2020 yılında meydana gelen iş kazaları değerlendirildiğinde, bir önceki yıla göre yaklaşık %30'luk bir azalma olduğu görülmektedir. Sayısal olarak meydana gelen bu azalmanın Covid-19 pandemisi nedeniyle KKTC'de faaliyet gösteren pek çok işletmenin 15/03/2020-04/05/2020 tarihleri arasında KKTC, Bakanlar Kurulu tarafından pandemi koşullarından dolayı kısa bir süre kapatılması nedeni ile olduğu düşünülmektedir.

Lefke Bölge Amirliğinin 2018 yılına kadar SSD, Güzelyurt Bölge Amirliğine bağlı büro olarak hizmet verdiği, 2019 yılında Lefke'nin ayrı ilçe olmasından sonra şube olarak hizmet vermeye

başladığı ve bu tarihten itibaren ayrı istatistik tutulmaya başlanması nedeni ile 2015-2018 yılları arasında herhangi bir iş kazası bildiriminin kayıtlara geçmediği saptanmıştır. Bu noktadan bakıldığında Güzelyurt Bölge Amirliği istatistiklerinde görülen iş kazalarından bazılarının Lefke’de meydana gelmiş olması ancak istatistiki olarak Güzelyurt Bölge Amirliğine eklenmesi de olasıdır. SSD istatistikleri üzerinde yapılan incelemede bu konu ile ilgili ayırıştırıcı bir bilgiye ulaşmak mümkün olmamıştır.

Tablo 8. 2015-2020 Yılları Arasında Sektörlere Göre Ölümlü İş Kazası Sayıları

Sektör-Yıl	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
1 - Tarım, Ormançılık, Avcılık, Balıkçılık							
Tarım ve Hayvan Yetiştirme	1			1			2
2 - İmalat Sanayii							
Gıda Maddeleri İmali Sanayi (İçki Sanayii Hariç)		1				1	2
Mobilya ve Mefruşat Sanayii	1						1
3 - İmalat Sanayii							
Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı	1			1			2
Metalden Mamül Eşya İmalatı					1		1
4 - İnşaat							
İnşaat Sanayi	2	5	2	1	4	1	15
5 - Ticaret							
Toptan ve Perakende Ticaret		1	1				2
6 - Taşıma, Ardiye, Ulaştırma							
Taşıma	1						1
Ardiye ve Antrepoculuk						1	1
Taşınmaz Mallarla Meşgul Olan Müesseseler ve Kişiler						1	1
7 - Hizmetler							
Ticari Hizmetler				1			1
Eğlence Hizmetleri	1						1
Şahsi Hizmetler		1	1				2
Toplam	7	8	4	4	5	4	32

Tablo 8’e göre 2015-2020 yılları arasında meydana gelen 1,492 iş kazasında, 13 farklı sektörde toplam 32 ölümlü (%2,14) iş kazasının meydana geldiği görülmektedir. 2015-2020 yılları arasında en fazla ölümlü iş kazasının 15 iş kazası ile (%46,87) İnşaat Sanayinde gerçekleştiği, sonrasında ise 2’şer ölümlü iş kazası ile Tarım ve Hayvan Yetiştirme (%6,25), Gıda Maddeleri İmali Sanayi (İçki Sanayii Hariç) (%6,25), Metalden Gayri Madeni Mamüller İmalatı (%6,25), Toptan ve Perakende Ticaret (%6,25) ile Şahsi Hizmetler (%6,25) sektörlerinin geldiği görülmektedir. 2015-2020 yılları arasında gerçekleşen toplam 32 ölümlü iş kazasından 25 tanesinin (%78,12) yukarıda yazılan ilk 6 sektörde olduğu görülürken, geriye kalan 7 sektörde 7 ölümlü iş kazasının (%21,88) olduğu görülmektedir. Ölümlü iş kazası sayılarına yıllık olarak bakıldığında; 2015 yılında 7, 2016 yılında ise 8 ölümlü iş kazasının kayıtlara geçtiği, geri kalan yıllarda yaklaşık %50’lik bir düşüş olduğu, 2020 yılında iş kazası sayılarında yaklaşık %30 azalma olmasına rağmen, ölümlü iş kazası sayılarının aynı kaldığı görülmektedir.

SONUÇ

İş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili kanunların, sosyal güvenlik sistemleri içerisinde ilk çıkarılan kanunlardan biri olması kavramın önemini açıkça ortaya koymaktadır. İş kazası ve meslek hastalıklarından dolayı özelde çalışanlar, genelde ise işletmeler ve ülke ekonomisi büyük kayıplar yaşamaktadır.

Bu çalışmada KKTC'de 2015-2020 yılları arasında gerçekleşen iş kazalarının sektörlere ve ilçelere göre dağılımı ile birlikte ölümlü iş kazalarının istatistikleri incelenmiştir. KKTC'de meydana gelen iş kazalarının azaltılabilmesi için meydana gelen kazaların hangi ilçelerde ve sektörlerde yoğunlaştığının tespiti ile işe başlanmış ve gerekli önlemlerin alınabilmesi için öncelikli sektörler ve ilçeler tespit edilmiştir.

Bu tespitlerin yapılabilmesi için KKTC, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı SSD ve ÇD verileri çapraz kontrol yapılarak incelenmiş ve iki Daire verileri arasında bazı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Bu veriler arasında farklılık görülmesinin en önemli nedeni olarak gerek sigortalıların gerekse de işverenlerin iş kazası bildirimleri ile ilgili yasal mevzuatı tam olarak bilmemesi gelirken, ÇD'nin geç yapılan iş kazası bildirimlerine yasal mevzuat gereği idari para cezası uygulaması bazı iş kazası bildirimlerinin ÇD'ye yapılmamasına ve veriler arasında farklılık oluşmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Bu tarz sıkıntıların yaşanmasını engellemek için ilgili Bakanlığın hızlı bir şekilde e-devlet uygulamalarına geçerek çalışma hayatından sorumlu iki farklı Daire arasında iş birliğini geliştirmesi, online uygulamalarla her iki Dairenin birbiri ile hızlı, etkin ve güvenli iletişim kurmasını sağlaması, herhangi bir kuruma yapılan başvurunun diğer kurum tarafından da görülerek işlem başlatılması, iki kurum arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmaya yönelik başlıca tedbirler olarak uygulamaya konulabilir.

S.S.D. ve ÇD'ye ait istatistiki veriler incelendiğinde, 2015-2020 yılları arasında KKTC'de herhangi bir meslek hastalığı bulgusuna rastlanmamıştır. ÇD ve SSD verilerinde meslek hastalığı bulgusuna rastlanmamasının en önemli nedeni olarak meslek hastalıklarına yol açan petro-kimya, boya, inşaat yapı malzemeleri, plastik imalatı ve bunlar gibi sanayilerin KKTC'de ya az sayıda bulunması ya da hiç olmaması başta gelmektedir. Ayrıca var olan işletmelerdeki hızlı personel değişiklikleri de çalışanların mesleki risklere maruz kalma sürelerini azaltmakta bu da meslek hastalığına yakalanma riskini düşürmektedir.

SSD'ye ait İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları Primi Tarifesi Yönetmeliği, Tehlike Dereceleri ve Prim Oranları Cetveline göre oluşturulan 9 farklı ana faaliyet kolu altında 45 farklı sektör veya sanayi dağılımına ait istatistiki veriler incelendiğinde, 2015-2020 yılları arasında toplam 1,492 iş kazası meydana geldiği, 362 iş kazası ile (%24,26) inşaat sanayinin en çok iş kazası gerçekleşen sektör olduğu, bunu sırasıyla 345 iş kazası ile (%23,12) şahsi hizmetler sektörünün, 159 iş kazası ile (%10,66) toptan ve perakende ticaret sektörünün, 81 iş kazası ile (%5,43) metalden mamül eşya sanayinin ve 64 iş kazası ile (%4,29) gıda maddeleri imali sanayinin (içki sanayi hariç) izlediği görülmektedir. Yukarıda yazılan ilk 5 sektörde toplam 1,011 iş kazası olduğu, bunun da genel istatistiğin %67,76'sı gibi büyük bir çoğunluğunu oluşturduğu, geriye kalan 40 sektörde ise 481 iş kazası olduğu ve bunun da genel istatistiklerin %32,24'üne denk geldiği görülmektedir. İnşaat

sanayinde 362 iş kazasının ve şahsi hizmetler sektöründe de 345 iş kazasının meydana geldiği göz önünde bulundurularak bu iki sektörün toplam iş kazalarının %47,38'lik bir kısmını tutmasındaki en büyük etken, gerek inşaat sanayinde gerekse de şahsi hizmetler sektöründe çalışan sayısının diğer sektörlerle göre fazla olması, her iki sektörde de eğitilmiş personel sayısının düşük olması, ilgili işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kurallarına yeteri kadar dikkat edilmemesi meydana gelen kazaların en büyük nedenlerindedir.

6 yıllık süre zarfında ilçeler bazında yapılan incelemede, toplam 1,492 iş kazasından 817 iş kazasının (%54,76) Lefkoşa ilçesinde meydana geldiği, Lefkoşa ilçesini sırasıyla 277 iş kazası ile (%18,56) Girne ilçesi, 267 iş kazası ile (%17,90) Mağusa ilçesi, 90 iş kazası (%6,03) ile İskele ilçesi, 37 iş kazası ile (%2,48) Güzelyurt ilçesi ve 4 iş kazası istatistiği ile (%0,27) Lefke ilçesinin izlediği görülmektedir. Bu noktada iş kazası istatistiklerinin yarısından fazlasının Lefkoşa ilçesinde gerçekleşmesi dikkat çeken bir detaydır. Meydana gelen iş kazalarının Lefkoşa ilçesinde yoğun olarak görülmesinin en önemli nedenleri arasında 4 organize sanayi bölgesinin Lefkoşa ilçesinde bulunması, inşaat ve inşaatla ilgili yan sanayilerin Lefkoşa ilçesinin coğrafi konumundan dolayı bu ilçede yoğunlaşması ve bu sektörlerde kayıtlı bulunan personel sayılarının diğer ilçelere göre daha fazla olması gösterilebilir.

2015-2020 yıllarına ait ölümlü iş kazaları istatistikleri incelendiğinde 13 farklı sektörde toplam 32 ölümlü iş kazasının meydana geldiği ve bu kazalardan 15 tanesinin (%46,87) inşaat sanayinde gerçekleştiği, inşaat sanayini 2'şer ölümlü iş kazası ile (6,25'er) tarım ve hayvan yetiştirme, gıda maddeleri imali sanayi (içki sanayii hariç), metalden gayri madeni mamüller imalatı, toptan ve perakende ticaret ile şahsi hizmetler sektörlerinin izlediği görülmektedir. Yukarıda yazılan ilk 6 sektörde meydana gelen 25 ölümlü iş kazasının genel kaza istatistiklerinin %78,12'sine denk geldiği, geriye kalan 7 sektörde 7 ölümlü iş kazasının gerçekleştiği ve bunun da genel istatistiklerin 21.88'ine denk geldiği görülmüştür. Bu noktada ölümlü iş kazalarının yaklaşık olarak yarısının inşaat sanayinde meydana gelmesi çarpıcı bir istatistik olarak dikkat çekmektedir. İnşaat sanayinin diğer sektörlerle göre daha riskli bir sektör olmasının yanında çok fazla personel sirkülasyonunun olması, çalıştırılan personellere gerekli eğitimlerin verilmemesi ayrıca iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine özellikle bu sektörde yeteri kadar dikkat edilmeyerek gerekli tedbirlerin alınmaması inşaat sanayinde meydana gelen ve ölümlü sonuçlanan kaza sayılarının yüksek olmasının en önemli nedenlerindedir.

Araştırma ile ilgili yapılan literatür taraması sonuçları ile 2015-2020 yılları arasındaki istatistiki veriler karşılaştırıldığında, 1994-2004 yılları arasında meydana gelen 3,004 iş kazasından 793 tanesinin (%26,40) inşaat sektöründe meydana geldiği görülürken, 2015-2020 yıllarını kapsayan dönemde meydana gelen 1,492 iş kazasından 362 tanesinin inşaat sektöründe (%24,26) meydana geldiği ve iki araştırma sonucunun istatistiki olarak birbirine çok yakın çıkararak ayırt edici bir farklılık gözlemlenmediği saptanmıştır. Diğer yandan 2008-2012 yılları arasında meydana gelen iş kazalarının en çok görüldüğü sektör inşaat sektörü olurken, ilgili yıllarda inşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarından yaklaşık %2-3'ünün ölümlü sonuçlandığı, 2015-2020 yılları arasında meydana gelen 1,492 iş kazasından ise 32 tanesinin (%2,14) ölümlü sonuçlandığı ve iki araştırma sonucunun istatistiki olarak birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak iş kazalarında gerek çalışanlar gerek işletmeler gerekse de ülke ekonomisinin büyük zararlar gördüğü göz önünde bulundurularak, iş kazalarının yoğun olarak yaşandığı Lefkoşa ilçesinde ve inşaat sanayi ile şahsi hizmetler sektöründe iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin artırılması gerektiği,

çalışanların ve işletmelerin iş güvenliği kurallarına uymaları sağlanarak, devletin ilgili birimlerinin bu sektörler ve ilçe üzerinde kontrolünün süreklilik arz ederek iş kazası sayılarının azaltılmasına katkı sağlaması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca iş kazalarını soruşturmakla görevli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı iki farklı dairenin ve uyguladıkları 4 farklı yasanın olması da gerek mevzuat gerekse de uygulama açısından sıkıntılar yaratmaktadır. İlgili yasaların yine aynı bakanlığa bağlı tek bir çatı altında yürütülmesi, uygulanan yasaların birleştirilerek mevzuatın kolay, anlaşılabilir ve hızlı çözümler sunması tüm paydaşlar için yerinde bir uygulama olacaktır.

Kaynakça

- Baloğlu, C. (2014). İşverenlerin İş Kazalarından Doğan Hukuki Sorumluluğu. *İş Hukuku ve İktisat Dergisi*. 13(3). 107-123.
- Coşkun, E. (2019). *Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Kısa Vadeli Sigorta Kollarında Rücu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Çağlayan, Ç. (2015). *İşyeri Temsilcileri ve İşçiler İçin Meslek Hastalıkları Rehberi*. İstanbul: Birleşik Metal-İş Yayınları.
- Çenberci, M. (1985). *Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi*. Ankara: Olgaç Matbaası.
- Güvercin, C. H. (2004). Sosyal Güvenlik Kavramı ve Türkiye'de Sosyal Güvenliğin Tarihçesi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*. 57(2). 89-95.
- Güzel, A., Okur, A. R. ve Caniklioğlu, N. (2009). *Sosyal Güvenlik Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Güzel, A., Okur, A. R. ve Caniklioğlu, N. (2018). *Sosyal Güvenlik Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Hüseyinli, N. (2012). İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası (Azerbaycan ve Türkiye Örnekleri). *Çimento İşveren Dergisi*. 26(6). 4-20.
- İş Sağlığı ve Güvenliği* (2019). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kocabaş, F., Aydın, U., Özgüler, V. C., İlhan, M. N., Demirkaya, S., Ak, N. ve Özbaş, C. (2018). Çalışma Ortamında Psikososyal Risk Etmenlerinin İş Kazası, Meslek Hastalıkları ve İşle İlgili Hastalıklarla İlişkisi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*. (14). 28-62. doi:doi.org/10.21441/sguz.2018.68
- Özkılıç, Ö. (2005). *İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri ve Risk Değerlendirme Metodolojileri*. Ankara: Türkiye İşveren Sendikaları Yayını.
- Şen, M., Dursun, S. ve Murat, G. (2018). Türkiye'de İş Kazaları: Avrupa Birliği Ülkeleri Bağlamında Bir Değerlendirme. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 9(16). 1167-1190. doi:10.26466/opus.463211
- Şenocak, H. (2009). Sosyal Güvenlik Sistemini Oluşturan Bileşenlerin Tarihi Süreç Işığında Değerlendirilmesi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*. 56. 410-468.
- Tözer, K. D. ve Çelik, T. (2014). KKTC'de İş Kazalarının Genel Analizi ve İnşaat Sektöründe Durum: Çalışanların Eğitim ve Kültür Seviyelerinin. 3. *Proje ve Yapım Yönetimi Kongresi*. (1). Antalya.
- Tözer, K. D., Çelik, T. ve Güranlı, G. E. (2015). KKTC'de İş Kazalarının Sektörel Dağılımı ve 1994-2014 Yılları Arasında İnşaatlarda Yaşanan Kazaların Genel Analizi. 5. *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu*. 225-233. İzmir.

- Tuncay, A. C. ve Ekmekçi, Ö. (2009). *Yeni Mevzuat Açısından Sosyal Güvenlik Hukukunun Esasları* (2. Basım). İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Tuncay, A. C. ve Ekmekçi, Ö. (2012). *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri* (Yenilenmiş 15. Basım). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Yazgan, T. (1975). *Gelir Dağılımı Açısından Sosyal Güvenlik*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi.
- Yılmaz, G. (2009). İş Kazalarının Nedenleri ve Maliyeti. *Mühendis ve Makina Dergisi*. 50(592). 27-32.
- Yurdadoğ, V. (2017). Sosyal Güvenlik ve Yeniden Gelir Dağılımına Etkisinin Teorik Çerçevede Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 26(1). 254-269.